

A falusi foglalkoztatás növelése

Nagy Tamás, a Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetségének elnöke sajtótájékoztatón mutatta be az érdekképviselet programját, amelyet a vidék megtartása, felemelkedése érdekében készítettek. „A falusi (vidéki) foglalkoztatás növelése 2014-2024 között” című dokumentum pontokba szedve tartalmazza a konkrét munkahelyteremtési javaslataikat. A program megvalósításához a vidéki emberek nevében kéri a MOSZ a pártok, az országgyűlés és a kormány támogatását.

A magyar vidék, a falu az elmúlt 25 évben folyamatosan szegényedett, és a tendencián az uniós csatlakozásunk óta eltelt tíz év sem változtatott érdemben, mondta az elnök. A falvak munka és érdemi foglalkoztatás hiányában szegényednek, leépülnek. Zömükre a nemzetgazdasági átlagnál rosszabb foglalkoztatási ráta és munkanélküliségi mutatók jellemzők. A vidéki lakosságnak megélhetésre, stabil jövedelmi viszonyokra van szüksége. A falu tőkevonzó képessége egyre csökken. Ipari üzemek csak jó infrastruktúrájú, főként városi területekre települnek.

A program céljai

A falu tőkeerős vállalkozása a mezőgazdasági üzem, mely általában a legfőbb legális, az adókat megfizető, és gyakran az egyetlen munkáltató a településen. Ez kifejezetten jellemző az állattenyésztő, a zöldség-gyümölcs termesző vállalkozásokra. Éppen ezért a mezőgazdaságra épülő, a mezőgazdaság mellett tevékenykedő vállalkozások javíthatnak a falu helyzetén, illetve tőkevonzó képességén. A MOSZ programja a kkv-szektorban működő mezőgazdasági üzemek munkahelyteremtő fejlesztéseire összpontosít. A jogi személyiséggel működő gazdasági társaságok eddig is igazolták a falu egésze iránti elkötelezett társadalmi szerep-

vállalásukat, hiszen meghatározó súlyuk van a falvak legális foglalkoztatásában. Ugyanez nem mondható el az egyéni gazdaságokra. Vidéken szinte csak ez a kkv-k köre rendelkezik kellő vállalkozási tapasztalattal, szaktudással és a minimálisan szükséges saját erővel a valódi új, legális munkahelyek teremtéséhez. De ehhez jól végiggondolt, célirányos programra, kiszámítható állami segítségre és a jogbiztonság hosszú távú garantálására van szükség, hangsúlyozta az elnök.

A program célja az alacsony képzettséggel rendelkező, tartósan munkanélküli vidéki lakosság munkához juttatása, felemelkedésének a megteremtése. Ebben meghatározó szerepet kell kapnia a falusi, döntően mezőgazdasági kkv-szektorban és a zömében sok kis tulajdonos együttműködésén alapuló mezőgazdasági szövetkezeteknek, jogi személyiségű társaságoknak, illetve ki kellene vennie a részüket az új, tőkeerős mezőgazdasági vállalkozásoknak is. A program sikeréhez elengedhetetlen, hogy a helyi önkormányzatok segítsék, hatékony részt vállaljanak benne: vonatkozik ez kedvezmények biztosítására a

helyi adókból, közös vállalatok létrehozására, valamint arra, hogy a helyi közösségi szolgáltatások igénybevételénél az ilyen típusú vállalkozásokat előnyben részesítik.

A célok eléréséhez a tevékenységeket mezőgazdasági és mezőgazdaságon kívüli tevékenységekre lehet osztani, melyek kisebb-nagyobb mértékben járulhatnak hozzá a foglalkoztatás bővítéséhez.

Foglalkoztatásnövelő tevékenységek

A legális foglalkoztatás úgy is növelhető, hogy a jelenlegi szürke- vagy feketefoglalkoztatásnál kedvezőbb járulékszabályokkal, foglalkoztatási tá-

Nagy Tamás: a falu tőkeerős vállalkozása a mezőgazdasági üzem

mozgásokkal terelik a munkáltatókat a legális foglalkoztatás irányába. Az adminisztrációs terhek csökkentésével a MOSZ növelni kívánja a foglalkoztatást a zöldség-gyümölcs, az állattenyésztési és a vetőmag ágazatban. Ezek várható foglalkoztatásbővülése 20 ezer fő, a beruházási igénye 450–500 milliárd forint.

Jelentős kihasználatlan termelési és piaci lehetőségek vannak a mezőgazdasági eredetű ipari alapanyagok termelésében (mák, etanol, kender stb.). E lehetőségek kihasznál-

lása az ipari anyagok feldolgozásának helyben történő fejlesztésével együtt valósulhatna meg (várható foglalkoztatás: 5 ezer fő, beruházási igény: ~50–100 milliárd forint).

A mezőgazdasági eredetű alapanyagok feldolgozásának növelése, a helyben megtermelt élelmiszerek helyi (kis és közepes kapacitású, vagy akár kézműves) feldolgozásának a fejlesztése, az adott térségek helyi termékekkel történő ellátása ugyancsak kínál lehetőségeket. A lehetséges fejlesztések: tejfeldolgozók, falusi vágóhidak, húszüzemek, lekvárt és savanyúságot előállító üzemek stb. (várható foglalkoztatás: 10 ezer fő, beruházási igény: ~100–150 milliárd forint).

Kapcsolódó foglalkoztatások

A mezőgazdasághoz kapcsolódó kereskedelem, logisztika (tárolás, fuvarozás, terménykezelés, stb.) fejlesztése szintén elengedhetetlen. A mezőgazdaságban felhasznált anyagok, eszközök és a megtermelt mezőgazdasági termékek kereskedelmében mind regionális, mind globális szinten jelentős kihasználatlan lehetőségek vannak, ezért fejleszteni kell a kereskedelem, a raktározás, a szállítmányozás színvonalát. Várható foglalkoztatás: 10–15 ezer fő, a beruházási igény: ~150–200 milliárd forint.

Fontos volna több termelői

csoport (TÉSZ, BÉSZ) létrehozása, működtetése. Az elmúlt évek megmutatták, hogy összefogva jobb árat és nagyobb biztonságot érhetnek el a termelők. A közös szállítványozás, kereskedelem megszervezése lehetővé tenné az áruk elsődleges feldolgozását, valamint a helyi értékesítést és felhasználást. A komplex tevékenység keretében magasabb hozzáadott értékkel, nagyobb eredményel szolgálhatnak a falu termelőinek (várható foglalkoztatás: 10 ezer fő, beruházási igény: ~100 milliárd forint.)

A vízgazdálkodás fejlesztése akár stratégiai feladatként is megfogalmazódhat. A hazai vízmegtartás és öntözés jelentősen elmarad az unós átlagtól. A klímaváltozásra, valamint a növénytermesztés és az állattenyésztés fokozódó víz-igényére reagálnia kell a kormányzatnak. Ehhez víztározók kiépítésére, az öntözőrendszerek fejlesztésére és a felesleges vízmennyiség elvezetésének kiépítésére van szükség. A rendszerek kiépítése és fenntartása jelentős munkát adhat

a vidéki lakosságnak. (Várható foglalkoztatás: 20–30 ezer fő, beruházási igény: ~100–150 milliárd forint.)

A biomassza energetikai célú feldolgozása annál is inkább a közeljövő feladata, mert hazánk rendkívül kiszolgáltatott az energiaelőállításban. Ugyanakkor a hazai mezőgazdaságnak jelentős potenciálja van a megújuló energiaforrások termelésében. Ezért fejleszteni kívánják a biomassza alapú biogáz-előállítást, a másodlagos nyersanyagokból történő energia előállítását. Fontosnak tartják, hogy a helyben előállított energiát ne szállítsák messzire, így az előállított energiát helyben, kiemelten közösségi célokra kívánják felhasználni, elektromos áram, fűtés, gázszolgáltatás formájában. (Várható foglalkoztatás: 15–20 ezer fő, beruházási igény: ~100 milliárd forint.)

A mezőgazdasági és önkormányzati utak felújítására, karbantartása is nagyon fontos. Ennek folyamatossá tétele jelentősen javítana a vidéki lakosság helyzetén, és ösztönözné a vállalkozások indítását is. EU-s programokra alapozva, a helyi önkormányzatokkal együttműködve volna indokolt e program meghirdetése. (Várható foglalkoztatás: 5–10 ezer fő, a beruházási igény: ~300 milliárd forint.)

Mezőgazdaságon kívüli munkák

Az építőipar fejlesztése is aktuális. Vidéken jelentős az elmaradás az épületek energetikai felújításában, és ebben hatalmas lehetősége van a vidék építőiparának. Az energiafelhasználás csökkentése, a veszteségek minimalizálása nemcsak hazánk, de az Európai Unió számára is kiemelt fontosságú. (Várható foglalkoztatás: 20 ezer fő, beruházási igény: ~300–400 milliárd forint.)

Folyamatosan növekednek nálunk a különböző autógyártó és gépipari cégek (Mercedes, Audi, CLAAS, OPEL, Suzuki

stb.), amelyeket a magyar beszállítók arányának növelésére kellene ösztönözni. Ennek érdekében támogatni kell az igényeik kielégítésére alkalmas mezőgazdasági vállalkozások beruházásait, fejlesztéseit. (A várható foglalkoztatás: 10 ezer fő, beruházási igény: ~150 milliárd forint.)

A vidéki szolgáltatóipar fejlettsége jelentősen elmarad a városokétól. A helyi szolgáltatások fejlesztése révén javulhat a lakosság ellátása, a kedvezőbb feltételek mellett nagyobb a helyben maradás, csökken az elvándorlás. Ilyen lehetséges területek az autós és gépjáratás. (Várható foglalkoztatás: 15 ezer fő, beruházási igény: ~100 milliárd forint.)

Az elmúlt években ismét kedvelté váltak a helyi kézműves termékek. Ezek előállítása ugyan nem igényel nagy létszámot, de hozzájárul egy-egy térség kulturális értékeinek fennmaradásához, az adott térség hagyományainak megőrzéséhez. A tájegységre jellemző termékek (pl. hungarikumok) előállítása kiemelt jelentőségű a térségek számára. (Várható foglalkoztatás: 5–10 ezer fő, beruházási igény: ~50 milliárd forint.)

A turizmus és falusi vendéglátás fejlesztése: az elmúlt években lendületet kapott a vidéki szálláshelyek és a falusi vendéglátás fejlesztése, de a lehetőségek kiaknázásához fejleszteni kell a látnivalókat és a szabadidős tevékenységeket. A szállások fejlesztése mellett nagy hangsúlyt kell helyezni a rendezvények támogatására, a vidéki látnivalók fejlesztésére. (Várható foglalkoztatás: 10 ezer fő, beruházási igény: ~50 milliárd forint.)

Az innováció és innovatív eljárások gyakorlatba való átültetésének a támogatása: a folyamatos megújulás a mezőgazdaságban és a falu életéhez kapcsolódó tevékenységekben is jelen kell legyen. Ezért fontos terület a vállalkozások innovatív tevékenységének támogatása, aminek várható foglalkoztatási igénye 5–10

ezer fő, a beruházási pedig ~60–100 milliárd forint.

Állami, önkormányzati szerepvállalás

Az államnak kiemelt szerepe van a program előkészítésében, sikeres megvalósításában és finanszírozásában. Az operatív programok összeállításától a jogszabályi háttér, a folyósító és ellenőrző hivatalok munkáján át sokrétű és alapvető az állam szerepvállalása a projekt megvalósításában. Az uniós programalkotásban kiemelt projektként kell kezelni a vidéki foglalkoztatást. Ennek érdekében a VP, a GINOP, a TOP és az EFOP tervezése során a forrásokat, a hozzájuk kapcsolódó intézkedéseket össze kell hangolni. A közbeszerzések rendszerét újra kell gondolni. A helyi infrastrukturális fejlesztésekhez (út, víz, öntözés stb.) olyan rendszert kell kidolgozni, amelyben eséllyel indulhatnak a helyi vállalkozások.

A mezőgazdasági kkv-k tőkeerősek, képesek biztosítani a pályázatokhoz saját erőt, és a hitelekhez szükséges fedezetet. Ezért kisebb kockázatot képviselnek, mint más ágazatokban, aminek a kamatok mértékében is meg kell jelennie.

Ahhoz, hogy a helyi mezőgazdasági tőke vállalkozzon, garantálni kell az alaptevékenység stabilitását, a jobbiztonságot, valamint olyan föld-, adó- és járulékpolitikát kell folytatni, amely nem diszkriminálja a legális vállalkozásokat, és amelyeket nem lehetetlenít el a bürokrácia. Fenntartható munkahelyeket csak legális, adó- és járulékfizető vállalkozások képesek létrehozni. Ehhez garantálni kell a legálisan foglalkoztató mezőgazdasági üzemek jobbiztonságát, termelését, földhasználatát. Olyan programokat kell meghirdetni, amelyek a térség mezőgazdasági és nem mezőgazdasági tevékenységének harmonizált fejlesztését teszik lehetővé, mondta végezetül Nagy Tamás.

HAJTUN GYÖRGY

Források

A program finanszírozását több forrásból tervezik. Szükség van hozzá EU-forrásokra, a helyi tőkére alapozott beruházásokra, valamint kedvezményes hitelprogramokra. Kiemelt jelentősége van a jelenleg tervezés alatt álló – az EU által még nem jóváhagyott – európai uniós forrásokból jövő támogatásoknak, így nemcsak a Vidékfejlesztési Programhoz csatolt támogatási rendszernek, hanem a többi kapcsolódó programra is nagy szükség van, mint amilyen például a GINOP, a TOP vagy az EFOP. Az uniós források mellett számítanak a tőkeerős helyi mezőgazdasági kkv-knál beindított fejlesztésekre is. A harmadik pillérként az MFB Növekedési Hitelprogramjára számítanak, amelyben a beruházások mellett a működési költségek (berek és járulékaik) finanszírozását kívánják kiemelt területként kezelni.